

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (åttonde avdelningen)

den 25 februari 2021 *

”Begäran om förhandsavgörande – Konkurrens – Artikel 102 FEUF – Missbruk av dominerande ställning – Fördelning av befogenheter mellan Europeiska kommissionen och de nationella konkurrensmyndigheterna – Förordning (EG) nr 1/2003 – Artikel 11.6 – De nationella konkurrensmyndigheterna fråntas sin behörighet – Principen *ne bis in idem* – Artikel 50 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna”

I mål C-857/19,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Najvyšší súd Slovenskej republiky (Högsta domstolen i Republiken Slovakien) genom beslut av den 12 november 2019, som inkom till domstolen den 26 november 2019, i målet

Slovak Telekom a.s.

mot

Protimonopolný úrad Slovenskej republiky,

meddelar

DOMSTOLEN (åttonde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden N. Wahl, ordföranden på tredje avdelningen A. Prechal (referent), och domaren J. Passer,

generaladvokat: H. Saugmandsgaard Øe,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Slovak Telekom a.s., genom J. Hajdúch, advokát,
- Protimonopolný úrad Slovenskej republiky, genom T. Menyhart, i egenskap av ombud,
- Slovakiens regering, genom B. Ricziová, i egenskap av ombud,
- Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, och biträdd av S. Fiorentino, avvocato dello Stato,

* Rättegångsspråk: slovakiska.

– Europeiska kommissionen, genom M. Farley, R. Lindenthal och L. Wildpanner, samtliga i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 11.6 första meningen i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna [101 och 102 FEUF] (EGT L 1, 2003, s. 1), och av artikel 50 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Slovak Telekom a.s. (nedan kallat ST) och Protimonopolný úrad Slovenskej republiky (Republiken Slovakiens anti-monopolverk) (nedan kallad den slovakiska konkurrensmyndigheten). Målet rör lagenligheten av ett beslut, i vilket ST ålagts böter för att ha missbrukat sin dominerande ställning, i den mening som avses i artikel 102 FEUF, genom att tillämpa avgifter på detaljistmarknaderna för telekommunikation och marknaden för samtrafik i grossistledet, vilka medför marginalpress.

Tillämpliga bestämmelser

Förordning nr 1/2003

- 3 I skälen 6, 8 och 17 i förordning nr 1/2003 anges följande:

”(6) För att säkerställa en effektiv tillämpning av [unionens] konkurrensregler bör konkurrensmyndigheterna i medlemsstaterna göras mera delaktiga i tillämpningen av reglerna. De bör därför ha behörighet att tillämpa [unionsrätten].

...

(8) För att kunna garantera att [unionens konkurrensregler] tillämpas effektivt och att de samarbetsmekanismer som finns i denna förordning fungerar på ett riktigt sätt är det nödvändigt att ålägga medlemsstaternas konkurrensmyndigheter och domstolar att även tillämpa artiklarna [101 och 102 FEUF] när de tillämpar nationell konkurrensrätt i fråga om avtal och förfaranden som kan påverka handeln mellan medlemsstaterna. ...

...

(17) Både för att kunna garantera en enhetlig tillämpning av konkurrensreglerna och för att samtidigt säkerställa att nätverket fungerar på bästa sätt, måste regeln om att medlemsstaternas konkurrensmyndigheter automatiskt fräntas sin behörighet när kommissionen inleder ett förfarande bibehållas. Om en konkurrensmyndighet i en medlemsstat redan har vidtagit åtgärder i ett ärende och kommissionen avser att inleda ett förfarande, bör den försöka göra det så snabbt som möjligt. Kommissionen bör innan den inleder ett förfarande samråda med den berörda nationella myndigheten.”

4 I artikel 11.1 och 11.6 i förordning nr 1/2003 föreskrivs följande:

”1. Kommissionen och medlemsstaternas konkurrensmyndigheter skall tillämpa [unionens] konkurrensregler i nära samarbete.

...

6. Om kommissionen inleder ett förfarande i syfte att fatta ett beslut enligt kapitel III, fräntas medlemsstaternas konkurrensmyndigheter sin behörighet att tillämpa artiklarna [101 och 102 FEUF]. Om konkurrensmyndigheten i en medlemsstat redan handlägger ett ärende, skall kommissionen inleda ett förfarande endast efter att ha samrått med den nationella konkurrensmyndigheten.”

5 I artikel 35.3 och 35.4 i förordning nr 1/2003 föreskrivs följande:

”3. Verkningarna av artikel 11.6 skall gälla för de myndigheter som medlemsstaterna har utsett, inbegripet domstolar som utövar funktioner i samband med förberedelse och antagande av sådana beslut som avses i artikel 5. Verkningarna av artikel 11.6 skall inte omfatta domstolar som ansvarar för överprövningen av sådana beslut som avses i artikel 5.

4. Utan hinder av punkt 3 skall i den medlemsstat där en myndighet för antagandet av vissa former av beslut enligt artikel 5 väcker talan inför en rättslig myndighet som är åtskild från eller annan än den myndighet som väcker talan, och under förutsättning att villkoren i denna punkt är uppfyllda, verkningarna av artikel 11.6 begränsas till den myndighet som handlägger ärendet, vilken skall återkalla sin talan hos den rättsliga myndigheten när kommissionen inleder förfaranden, och detta återkallande skall leda till att de nationella förfarandena avslutas.”

Förordning nr 773/2004

6 I artikel 2.1 i kommissionens förordning (EG) nr 773/2004 av den 7 april 2004 om kommissionens förfaranden enligt artiklarna [101 och 102 FEUF] (EUT L 123, 2004, s. 18), i dess lydelse enligt kommissionens förordning (EG) nr 622/2008 av den 30 juni 2008 (EUT L 171, 2008, s. 3) (nedan kallad förordning nr 773/2004), föreskrivs följande:

”Kommissionen får besluta att inleda ett förfarande i syfte att fatta ett beslut enligt kapitel III i förordning (EG) nr 1/2003 vid vilken tidpunkt som helst, dock senast den dag då den utfärdar en sådan preliminär bedömning som avses i artikel 9.1 i samma förordning, ett meddelande om invändningar eller en begäran om att parterna ska uttrycka sitt intresse för att inleda förlikningsdiskussioner eller den dag då ett tillkännagivande enligt artikel 27.4 i den förordningen offentliggörs, beroende på vilken dag som infaller tidigast.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

7 Den 26 september 2005 inledde den slovakiska konkurrensmyndigheten ett förfarande mot ST angående missbruk av dominerande ställning med tillämpning av artikel 102 FEUF. Europeiska kommissionen och de andra konkurrensmyndigheterna i medlemsstaterna underrättades om att detta förfarande hade inletts i oktober 2005. I oktober 2007 förelade den slovakiska konkurrensmyndigheten kommissionen ett utkast till beslut i vilket det fastställdes att ST hade missbrukat sin dominerande ställning.

8 Den 21 december 2007 antog den slovakiska konkurrensmyndigheten ett beslut i vilket den konstaterade att ST hade missbrukat sin dominerande ställning.

- 9 Den 13 juni 2008 begärde kommissionen upplysningar från konkurrenter till ST om vissa av ST:s affärsmetoder.
- 10 Den 13–15 januari 2009 genomförde kommissionen en oanmäld inspektion i ST:s lokaler i samarbete med den slovakiska konkurrensmyndigheten.
- 11 Den 8 april 2009 beslutade kommissionen att inleda ett förfarande mot ST i den mening som avses i artikel 11.6 i förordning nr 1/2003 och artikel 2.1 i förordning nr 773/2004 (nedan kallat kommissionens beslut av den 8 april 2009). Kommissionen angav i detta beslut att det aktuella förfarandet bland annat avsåg att ST eventuellt hade vägrat att tillhandahålla tillträde till sitt accessnät och andra tjänster för bredbandstillträde i grossistledet, samt tillämpat marginalpress i fråga om tillträde till accessnätet i grossistledet, andra tjänster för bredbandstillträde i grossistledet och tillträdestjänster i detaljistledet i Slovakien.
- 12 Den 9 april 2009 ändrade Rada Protimonopolného úradu Slovenskej republiky (rådet till Republiken Slovakiens anti-monopolverk) den slovakiska konkurrensmyndighetens beslut av den 21 december 2007 (nedan kallat beslutet av den 9 april 2009). Genom detta beslut ålades ST böter på 525 800 000 slovakiska kronor (SKK) (17 453 362,54 euro) med motiveringen att ST hade missbrukat sin dominerande ställning genom att tillämpa en strategi, varigenom dess marginaler mellan priserna för teletjänster i detaljistledet och priserna för samtrafik i grossistledet, pressades. Rada Protimonopolného úradu Slovenskej republiky (rådet till Republiken Slovakiens anti-monopolverk) ansåg att dessa överträdelser – enligt de berörda detaljhandlarna – begicks under olika perioder, varav den längsta av dessa varade från den 1 maj 2001–9 april 2009, det vill säga den dag då nämnda råd fattade sitt beslut.
- 13 ST överklagade beslutet av den 9 april 2009 till Krajský súd v Bratislave (Regionala domstolen i Bratislava, Republiken Slovakien) och gjorde bland annat gällande att Telekomunikačný úrad Slovenskej republiky (Republiken Slovakiens telekommunikationsmyndighet) var den myndighet som var behörig att anta nämnda beslut och inte den slovakiska konkurrensmyndigheten. Genom dom av den 11 januari 2012 upphävde Krajský súd v Bratislave (Regionala domstolen i Bratislava) beslutet av den 9 april 2009. Den slovakiska konkurrensmyndigheten överklagade den domen till Najvyšší súd Slovenskej republiky (Högsta domstolen i Republiken Slovakien). Genom beslut av den 11 februari 2014 upphävde den hänskjutande domstolen domen av den 11 januari 2012 som meddelats av Krajský súd v Bratislave (Regionala domstolen i Bratislava) och återförvisade målet till den domstolen.
- 14 Den 7 maj 2012 antog och översände kommissionen ett meddelande om invändningar till ST.
- 15 Den 15 oktober 2014 antog kommissionen beslut C(2014) 7465 final om ett förfarande enligt artikel 102 FEUF och artikel 54 i EES-avtalet (ärende AT.39523 – Slovak Telekom). I beslut C(2014) 7465 fann kommissionen att det företag som bestod av Deutsche Telekom AG och ST, mellan den 12 augusti 2005–31 december 2010, hade begått en enda, fortlöpande överträdelse av artikel 102 FEUF, vilken bestod av marginalpress och tillämpning av en strategi, varigenom ST vägrade att tillhandahålla tillträde till sitt accessnät.
- 16 Den 21 juni 2017, till följd av beslutet att återförvisa målet den 11 februari 2014, meddelade Krajský súd v Bratislave (Regionala domstolen i Bratislava) en andra dom genom vilken ST:s överklagande ogillades. ST överklagade den domen till den hänskjutande domstolen.
- 17 Den hänskjutande domstolen anmodade ST och den slovakiska konkurrensmyndigheten att yttra sig över iakttagandet av principen *ne bis in idem* med hänsyn till att nämnda myndighet och kommissionen hade hållit ST ansvarigt för missbruk av dominerande ställning i form av marginalpress under perioden den 12 augusti 2005–21 december 2007.

- 18 Dessa yttranden visade att ST och den slovakiska konkurrensmyndigheten hade olika uppfattningar om huruvida principen *ne bis in idem* hade åsidosatts. Najvyšší súd Slovenskej republiky (Högsta domstolen i Republiken Slovakien) delar inte uppfattningen att den slovakiska konkurrensmyndigheten och kommissionen i sina respektive beslut prövade olika produkter och nämnda domstol anser att det aktuella målet skiljer sig från det mål som avgjordes genom den dom som meddelades av EU-domstolen den 3 april 2019, Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie (C-617/17, EU:C:2019:283).
- 19 Mot denna bakgrund beslutade Najvyšší súd Slovenskej republiky (Högsta domstolen i Republiken Slovakien) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:
- ”1) Innebär uttrycket ’fråntas medlemsstaternas konkurrensmyndigheter sin behörighet att tillämpa artiklarna [101 och 102 FEUF] i artikel 11.6 första meningen i förordning nr 1/2003] att medlemsstaternas myndigheter förlorar sin behörighet att tillämpa artiklarna [101 och 102 FEUF]?
- 2) Avser artikel 50 (rätten att inte bli dömd eller straffad två gånger för samma brott) i stadgan, även administrativa överträdelser i form av missbruk av dominerande ställning i den mening som avses i artikel 102 FEUF, med avseende på vilka kommissionen och myndigheten i en medlemsstat har vidtagit sanktionsåtgärder var för sig och oberoende av varandra vid utövandet av sina befogenheter enligt artikel 11.6 i förordning nr 1/2003?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

- 20 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 11.6 första meningen i förordning nr 1/2003 ska tolkas så, att medlemsstaternas konkurrensmyndigheter fråntas sin behörighet att tillämpa artiklarna 101 och 102 FEUF när kommissionen inleder ett förfarande i syfte att fatta ett beslut i vilket en överträdelse av dessa bestämmelser konstateras.
- 21 Det ska i detta hänseende påpekas att det följer av fast rättspraxis att vid tolkningen av en unionsbestämmelse ska inte bara lydelsen beaktas, utan också sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som bestämmelsen ingår i (dom av den 3 oktober 2019, Wasserleitungsverband Nördliches Burgenland m.fl., C-197/18, EU:C:2019:824, punkt 48 och där angiven rättspraxis).
- 22 Enligt artikel 11.6 första meningen i förordning nr 1/2003 fråntas medlemsstaternas konkurrensmyndigheter sin behörighet att tillämpa artiklarna 101 och 102 FEUF om kommissionen inleder ett förfarande för att fatta ett av de beslut som anges i kapitel III i förordningen och som syftar till att konstatera en överträdelse av artiklarna 101 och 102 FEUF, ålägga de aktuella företagen att upphöra med överträdelserna, förordna om interimistiska åtgärder till följd av att en överträdelse vid första påseendet kan konstateras, göra åtaganden som gjorts av företag bindande eller konstatera att artiklarna 101 och 102 FEUF inte är tillämpliga.
- 23 Enligt artikel 35 i förordning nr 1/2003 avser begreppet ”medlemsstaternas konkurrensmyndigheter” i artikel 11.6 första meningen i förordning nr 1/2003 de administrativa eller rättsliga myndigheter som utsetts av medlemsstaterna och som förbereder och fattar beslut med tillämpning av artiklarna 101 och 102 FEUF och förordnar om upphörande av en överträdelse eller interimistiska åtgärder, godtar åtaganden eller ålägger böter, viten eller andra påföljder som föreskrivs i den nationella lagstiftningen.

- 24 Fråntagandet av behörighet som föreskrivs i artikel 11.6 i förordning nr 1/2003 omfattar emellertid inte medlemsstaternas domstolar när de ansvarar för överprövningen av nämnda beslut. Däremot är detta tillämpligt i de fall då en myndighet enligt tillämplig nationell rätt väcker talan inför en rättslig myndighet som är åtskild från den myndighet som väcker talan. I ett sådant fall och när villkoren i artikel 11.6 i förordning nr 1/2003 är uppfyllda ska den förstnämnda myndigheten återkalla sin talan hos den rättsliga myndigheten och avsluta det nationella förfarandet.
- 25 Uttrycket ”kommissionen inleder ett förfarande” i artikel 11.6 första meningen i förordning nr 1/2003 definieras inte i denna förordning eller i förordning nr 773/2004.
- 26 Domstolen har emellertid redan, beträffande begreppet ”inleda ett förfarande” i artikel 9 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, första förordningen om tillämpning av [artiklarna 101 och 102 FEUF] (EGT 13, 1962, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8), vilken har ersatts av förordning nr 1/2003, slagit fast att detta begrepp avser en rättsakt från kommissionen som ger uttryck för dess avsikt att fatta ett beslut enligt förordning nr 17 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 februari 1973, Brasserie de Haecht, 48/72, EU:C:1973:11, punkt 16).
- 27 I analogi med detta begrepp ska uttrycket ”kommissionen inleder ett förfarande” i artikel 11.6 första meningen i förordning nr 1/2003 tolkas så, att det i formellt hänseende avser en rättsakt från kommissionen varigenom kommissionen underrättar ett företag om sin avsikt att inleda ett förfarande i syfte att fatta ett av de beslut som avses i kapitel III i förordningen. Denna rättsakt ska antas inom den frist som anges i artikel 2.1 i förordning nr 773/2004.
- 28 Det framgår för övrigt av domstolens praxis att uttrycket ”kommissionen inleder ett förfarande” i materiellt hänseende avgränsar omfattningen av kommissionens fråntagande av behörighet från medlemsstaternas konkurrensmyndigheter. Det har nämligen redan slagits fast att det fråntagande av behörighet som avses i artikel 11.6 i förordning nr 1/2003 avser de omständigheter som är föremål för det förfarande som kommissionen inlett (se, för ett liknande resonemang, beslut av den 29 januari 2020, Silgan Closures och Silgan Holdings/kommissionen, C-418/19 P, ej publicerat, EU:C:2020:43, punkterna 73 och 75).
- 29 Den rättsakt genom vilken kommissionen underrättar ett företag om sin avsikt att inleda ett förfarande i syfte att fatta ett av de beslut som avses i kapitel III i förordningen ska således ange de påstådda överträdelser av artiklarna 101 och 102 FEUF, som ett eller flera företag har begått under en eller flera perioder på en eller flera produktmarknader och en eller flera geografiska marknader, vilka rättsakten avser.
- 30 Härav följer att när kommissionen, med tillämpning av artikel 11.6 första meningen i förordning nr 1/2003, inleder ett förfarande mot ett eller flera företag på grund av en påstådd överträdelse av artiklarna 101 eller 102 FEUF, fråntas medlemsstaternas konkurrensmyndigheter sin behörighet att vidta åtgärder mot samma företag för samma påstådda konkurrensbegränsande beteende som skett på samma produktmarknad eller produktmarknader och samma geografiska marknad eller marknader under samma period eller perioder.
- 31 En sådan tolkning av artikel 11.6 första meningen i förordning nr 1/2003 stöds av det sammanhang som bestämmelsen ingår i. Bestämmelsen omfattas nämligen av kapitel IV i förordningen som rör samarbetet mellan kommissionen och medlemsstaternas konkurrensmyndigheter. I artikel 11.1 i det kapitlet föreskrivs att kommissionen och medlemsstaternas konkurrensmyndigheter ska tillämpa unionens konkurrensregler i nära samarbete. Det är således i detta syfte som det i artikel 11.6 i samma förordning inte endast föreskrivs att om kommissionen inleder ett förfarande i syfte att fatta ett beslut enligt kapitel III i förordning nr 1/2003, fråntas medlemsstaternas konkurrensmyndigheter sin behörighet att tillämpa artiklarna 101 och 102 FEUF, utan även att om en nationell konkurrensmyndighet redan handlägger ett ärende, ska kommissionen inleda ett förfarande endast efter att ha samrått med den nationella konkurrensmyndigheten.

- 32 Denna tolkning av artikel 11.6 första meningen i förordning nr 1/2003 stöds slutligen av det mål som eftersträvas med denna förordning. Såsom framgår av skälen 6 och 8 i förordningen syftar förordningen till att säkerställa en effektiv tillämpning av unionens konkurrensregler genom att medlemsstaternas konkurrensmyndigheter ges behörighet att parallellt tillämpa unionsrätten tillsammans med kommissionen. En parallell tillämpning av dessa regler måste emellertid göras på ett enhetligt sätt och genom att säkerställa att nätverket för de offentliga myndigheter som ansvarar för genomförandet av dessa regler fungerar på bästa sätt. Såsom anges i skäl 17 i samma förordning är det således för att garantera dessa syften som det föreskrivs att de nationella konkurrensmyndigheterna fråntas sin behörighet till förmån för kommissionen när kommissionen inleder ett förfarande. En parallell tillämpning av dessa regler ska inte heller göras på företagens bekostnad. Den omständigheten att de nationella konkurrensmyndigheterna fråntas sin behörighet gör det således möjligt att skydda företagen från att de nationella konkurrensmyndigheterna och kommissionen inleder parallella förfaranden (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 november 1981, IBM/kommissionen, 60/81, EU:C:1981:264, punkt 18, och beslut av den 29 januari 2020, Silgan Closures och Silgan Holdings/kommissionen, C-418/19 P, ej publicerat, EU:C:2020:43, punkt 73).
- 33 Härav följer att eftersom det förfarande som den slovakiska konkurrensmyndigheten inledde mot ST den 26 september 2005, i förevarande fall, inleddes av en konkurrensmyndighet i en medlemsstat, i den mening som avses i artikel 35 i förordning nr 1/2003, innebar kommissionens beslut av den 8 april 2009 att inleda ett förfarande mot ST, i den mening som avses i artikel 2.1 i förordning nr 773/2004, att denna myndighet, enligt artikel 11.6 första meningen i förordning nr 1/2003, endast fråntogs sin behörighet att tillämpa artikel 102 FEUF, i den mån som beslutet avsåg samma påstådda konkurrensbegränsande beteende av ST på samma produktmarknad eller produktmarknader och samma geografiska marknad eller marknader under samma period eller perioder, vilket redan var föremål för ett förfarande vid nämnda myndighet.
- 34 Det ska vid bedömningen av huruvida detta är fallet erinras om att även om det ankommer på EU-domstolen att tolka räckvidden av kommissionens beslut av den 8 april 2009 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 februari 2018, Western Sahara Campaign UK, C-266/16, EU:C:2018:118, punkt 44 och där angiven rättspraxis), ankommer det på den hänskjutande domstolen att bedöma räckvidden av ett sådant beslut från en nationell konkurrensmyndighet som det som klaganden i det nationella målet har ifrågasatt. EU-domstolen, som ska ge de nationella domstolarna användbara svar inom ramen för en begäran om förhandsavgörande, är emellertid behörig att ge anvisningar, på grundval av handlingarna i det nationella målet samt de skriftliga och muntliga yttranden som avgetts till den, som är ägnade att göra det möjligt för den hänskjutande domstolen att avgöra målet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 24 september 2020, YS (Tjänstepension till högre tjänstemän), C-223/19, EU:C:2020:753, punkt 58).
- 35 Såsom framgår av kommissionens beslut av den 8 april 2009 inledde kommissionen ett förfarande mot ST angående påstått missbruk av dominerande ställning på marknaden för tjänster för bredbandstillträde i grossistledet, såsom tillhandahållande av tillträde till accessnätet i grossistledet. Kommissionen angav däri särskilt att de förfaranden som påstods vara otillåtna och som skulle granskas avsåg marginalpress i fråga om tillträde till accessnätet i grossistledet och andra bredbandstjänster samt motsvarande tjänster i detaljistledet i Slovakien.
- 36 Det framgår däremot av de handlingar som ingetts till domstolen att förfarandet vid den slovakiska konkurrensmyndigheten avsåg ST:s påstådda missbruk av dominerande ställning på grossist- och detaljistmarknaderna för telefonitjänster och tjänster för uppringbart låghastighetsinternet.
- 37 Mot bakgrund av ovannämnda omständigheter, och med förbehåll för den hänskjutande domstolens prövning, förefaller det som att de förfaranden som kommissionen och den slovakiska konkurrensmyndigheten inlett mot ST avsåg ST:s påstådda missbruk av dominerande ställning på olika produktmarknader.

38 Mot denna bakgrund ska den första frågan besvaras enligt följande. Artikel 11.6 första meningen i förordning nr 1/2003 ska tolkas så, att medlemsstaternas konkurrensmyndigheter fråntas sin behörighet att tillämpa artiklarna 101 och 102 FEUF när kommissionen inleder ett förfarande i syfte att fatta ett beslut i vilket en överträdelse av dessa bestämmelser konstateras, under förutsättning att denna formella åtgärd avser samma påstådda överträdelser av artiklarna 101 och 102 FEUF – vilka har begåtts av samma företag på samma produktmarknad eller produktmarknader och samma geografiska marknad eller marknader under samma period eller perioder – som de som är föremål för det eller de förfaranden som redan har inletts av medlemsstaternas konkurrensmyndigheter.

Den andra frågan

39 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida principen *ne bis in idem*, såsom den stadfästs i artikel 50 i stadgan, ska tolkas så, att den är tillämplig på överträdelser av konkurrensrätten, såsom missbruk av dominerande ställning i den mening som avses i artikel 102 FEUF, när kommissionen och en konkurrensmyndighet i en medlemsstat bestraffar dessa överträdelser var för sig och oberoende av varandra vid utövandet av sina befogenheter enligt artikel 11.6 i förordning nr 1/2003.

40 Det ska i detta hänseende påpekas att principen *ne bis in idem* är en grundläggande princip i unionsrätten (dom av den 15 oktober 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl./kommissionen, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P och C-254/99 P, EU:C:2002:582, punkt 59). Denna princip anges även i artikel 50 i stadgan när det gäller lagföring och påföljder av straffrättslig karaktär.

41 Enligt domstolens fasta praxis ska principen *ne bis in idem* iakttas i samband med bötesförfaranden som omfattas av konkurrensrätten. Nämda princip innebär således ett förbud mot att ett företag på nytt hålls ansvarigt eller att ett förfarande enligt konkurrensreglerna på nytt inleds mot företaget avseende ett konkurrensbegränsande beteende som företaget redan har bestraffats för eller som företaget har förklarats inte vara ansvarigt för genom ett tidigare beslut som inte längre kan överklagas (dom av den 14 februari 2012, Toshiba Corporation m.fl., C-17/10, EU:C:2012:72, punkt 94 och där angiven rättspraxis).

42 Härav följer att två villkor måste vara uppfyllda för att principen *ne bis in idem* ska kunna tillämpas i samband med förfaranden som omfattas av konkurrensrätten, nämligen dels att det finns ett tidigare slutligt beslut (*bis*-villkoret), dels att det tidigare beslutet och åtgärder eller senare beslut avser samma konkurrensbegränsande beteende (*idem*-villkoret).

43 Såsom domstolen redan har slagit fast ska tre andra underliggande villkor vara uppfyllda, nämligen att de faktiska omständigheterna är identiska, att det är fråga om en och samma regelöverträdare och att det skyddade rättsliga intresset är detsamma, för att *idem*-villkoret i sin tur ska vara uppfyllt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 februari 2012, Toshiba Corporation m.fl., C-17/10, EU:C:2012:72, punkt 97). Principen *ne bis in idem* innebär således ett förbud mot att samma person bestraffas mer än en gång för samma rättsstridiga beteende i syfte att skydda samma rättsliga intresse (dom av den 7 januari 2004, Aalborg Portland m.fl./kommissionen, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P och C-219/00 P, EU:C:2004:6, punkt 338).

44 Principen *ne bis in idem* är emellertid inte tillämplig i förevarande fall.

45 Om de förfaranden som den slovakiska konkurrensmyndigheten och kommissionen genomför, liksom de beslut som fattas till följd av dessa, avser konkurrensbegränsande förfaranden på olika produktmarknader, såsom framgår av punkt 37 ovan, är principen *ne bis in idem* nämligen inte tillämplig, eftersom det underliggande villkoret att de faktiska omständigheterna är identiska inte är uppfyllt och *idem*-villkoret således inte heller är uppfyllt.

- 46 I beslutet av den 15 oktober 2014 konstaterade kommissionen bland annat att ST hade gjort sig skyldigt till missbruk av dominerande ställning i form av marginalpress på grossistmarknaden för tillträde till accessnät och detaljistmarknaden (massmarknaden) för fasta bredbandstjänster i Slovakien, medan det, med förbehåll för den hänskjutande domstolens kontroll, framgår av handlingarna i målet att den slovakiska konkurrensmyndigheten hade konstaterat att ST hade gjort sig skyldig till missbruk av dominerande ställning i form av marginalpress dels på marknaderna för tillhandahållande av taltelefonitjänster och marknaden för samtrafik i grossistledet inom marknaderna för samtalsoriginering och samtalsterminering i offentliga nät via en anslutningspunkt som tillhör ST, dels marknaden för låghastighetsinternetstjänster och den relevanta marknaden för samtrafik i grossistledet, det vill säga tillhandahållande i grossistledet av tillträde via uppringd förbindelse över analog anslutning och via anslutning till det tjänsteintegrerade digitala nätet över det allmänna telefonnätet via en anslutningspunkt som tillhör ST. Det förefaller således som att nämnda missbruk inte avser samma produktmarknader.
- 47 Även om den prövning som den hänskjutande domstolen ska göra skulle visa att det förfarande som den slovakiska konkurrensmyndigheten genomfört och det beslut som följer därav avser samma konkurrensbegränsande beteende av ST – på samma produktmarknader och samma geografiska marknader under samma period – som det som avses i kommissionens beslut, vilket skulle innebära att *idem*-villkoret är uppfyllt, skulle principen *ne bis in idem* ändå inte vara tillämplig, eftersom *bis*-villkoret inte är uppfyllt. I ett sådant fall ska nämligen, såsom påpekats i punkt 30 ovan, den slovakiska konkurrensmyndigheten, enligt artikel 11.6 första meningen i förordning nr 1/2003, anses ha frångått sin behörighet att i förevarande fall tillämpa artikel 102 FEUF.
- 48 Mot denna bakgrund ska den andra frågan besvaras enligt följande. Principen *ne bis in idem*, såsom den stadfästs i artikel 50 i stadgan, ska tolkas så, att den är tillämplig på överträdelse av konkurrensrätten, såsom missbruk av dominerande ställning i den mening som avses i artikel 102 FEUF, och förbjuder att ett företag på nytt hålls ansvarigt eller att ett förfarande enligt konkurrensreglerna på nytt inleds mot företaget avseende ett konkurrensbegränsande beteende som företaget redan har bestraffats för eller som företaget har förklarats inte vara ansvarigt för genom ett tidigare beslut som inte längre kan överklagas. Denna princip är däremot inte tillämplig när en konkurrensmyndighet i en medlemsstat och kommissionen inleder ett förfarande enligt konkurrensreglerna mot företaget eller bestraffar företaget var för sig och oberoende av varandra för överträdelse av artikel 102 FEUF, vilka avser olika produktmarknader eller geografiska marknader, eller när en konkurrensmyndighet i en medlemsstat frångår sin behörighet enligt artikel 11.6 första meningen i förordning nr 1/2003.

Rättegångskostnader

- 49 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (åttonde avdelningen) följande:

- 1) **Artikel 11.6 första meningen i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna [101 och 102 FEUF] ska tolkas så, att medlemsstaternas konkurrensmyndigheter frångår sin behörighet att tillämpa artiklarna 101 och 102 FEUF när Europeiska kommissionen inleder ett förfarande i syfte att fatta ett beslut i vilket en överträdelse av dessa bestämmelser konstateras, under förutsättning att denna formella åtgärd avser samma påstådda överträdelse av artiklarna 101 och 102 FEUF – vilka har begåtts av samma företag på samma produktmarknad eller produktmarknader och**

samma geografiska marknad eller marknader under samma period eller perioder – som de som är föremål för det eller de förfaranden som redan har inletts av medlemsstaternas konkurrensmyndigheter.

- 2) Principen *ne bis in idem*, såsom den stadfästs i artikel 50 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, ska tolkas så, att den är tillämplig på överträdelser av konkurrensrätten, såsom missbruk av dominerande ställning i den mening som avses i artikel 102 FEUF, och förbjuder att ett företag på nytt hålls ansvarigt eller att ett förfarande enligt konkurrensreglerna på nytt inleds mot företaget avseende ett konkurrensbegränsande beteende som företaget redan har bestraffats för eller som företaget har förklarats inte vara ansvarigt för genom ett tidigare beslut som inte längre kan överklagas. Denna princip är däremot inte tillämplig när en konkurrensmyndighet i en medlemsstat och Europeiska kommissionen inleder ett förfarande enligt konkurrensreglerna mot företaget eller bestraffar företaget var för sig och oberoende av varandra för överträdelser av artikel 102 FEUF, vilka avser olika produktmarknader eller geografiska marknader, eller när en konkurrensmyndighet i en medlemsstat fråntas sin behörighet enligt artikel 11.6 första meningen i förordning nr 1/2003.

Underskrifter